

ЮВІЛЕЇ

В.М.ПОЛОВЦЮ – 70!

2 січня 2007 р. виповнилося 70 років Володимиру Михайловичу Половцю, доктору історичних наук, професору, завідувачу кафедри українознавства і політології Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка, члену редакційної колегії і одному з активних авторів нашого журналу. Він народився в с. Веприк Бобровицького району на Чернігівщині. Як і всі юнаки, дитинство яких припало на роки війни, мріяв бути військовим. Наміри несподівано змінилися в 10-ому класі Вороньківської середньої школи, коли до неї прибула випускниця Ніжинського державного педагогічного інституту імені М.В.Гоголя Ольга Тимофіївна Стародуб і як класний керівник розповідала учням про свою альма-матер, де навчалися М.В.Гоголь, Є.П.Гребінка, Л.І.Глібов, О.С.Афанасьєв-Чужбинський, Д.І.Журавський, а

пізніше Ю.О.Збанацький, О.І.Ющенко, М.В.Шамота, М.Н.Петровський та ін.

О.Т.Стародуб пов'язувала проникнення передових ідей та прогресивних течій у навчальний процес гімназії вищих наук з декабристським рухом, до якого Вороньки мали безпосереднє відношення як колишній земельний наділ і один із маєтків князів Раєвських та Волконських. Після таких уроків 5 випускників школи із 21, серед яких і Володимир Половець, у 1954 р. вступили до Ніжинського педінституту. Цей епізод із своєї біографії він часто згадує у бесідах зі студентами-випускниками університету як взірць переконливого впливу на довірливих і допитливих учнів образу молодого вчителя, його особистого прикладу і вміння викликати гордість за свою професію, свій вуз.

Роки навчання на історико-філологічному факультеті пройшли під враженням змістовних лекцій професорсько-викладацького складу вузу: М.І.Повода, В.І.Солдатова, Г.П.Васильківського, А.А.Гамбовцевої, П.Ф.Білого, Ф.М.Протаса, Ю.А.Савченка та ін. Кожен з них залишив помітний слід у серцях своїх випускників, особистим прикладом визначив не одному з них шлях у викладачі вищої школи.

Після закінчення інституту в 1958 р. було вчителювання в Узбекистані, куди виявив бажання поїхати молодий випускник українського вузу. На той час широко практикували обмін фахівцями між союзними республіками. Потім було два роки армійської служби в ракетних військах Прибалтійського військового округу, які припали й на тривожні часи Карибської кризи. Після служби в армії перебував на комсомольській, а потім партійній роботі. Старше покоління чернігівців знає В.М.Половця як першого секретаря Новгород-Сіверського райкому комсомолу, а потім і секретаря Чернігівського промислового ОК ЛКСМУ. З 1965 р. він працює на відповідальних посадах Чернігівського обкому партії, а в 1969 р. вступає до аспірантури Академії суспільних наук при ЦК КПРС на кафедрі історії СРСР, яку тоді очолював академік М.П.Кім і де

працювали провідні історики країни - І.Д.Ковальченко, В.З.Дробижев, П.В.Волобуєв, Л.С.Гапоненко, І.В.Ворожейкін та ін.

Навчаючись в аспірантурі, він підготував і захистив у червні 1972 р. кандидатську дисертацію на тему: «Розвиток економічного співробітництва союзних республік у роки першої п'ятирічки (1928-1932 рр.)». Після закінчення аспірантури В.М.Половець повертається на Чернігівщину і в 1973 р. обирається другим секретарем Чернігівського міськкому, а в 1975 р. - секретарем Чернігівського обкому КП України.

То був період, коли партійному секретареві доводилося відповідати не тільки за підбір, навчання і розстановку кадрів на дорученій ділянці роботи, але й за будівництво шкіл та дитячих садків, технікумів і вузів, клубів, бібліотек, музеїв, лікарень і поліклінік. У ті часи йому випало займатися підготовкою до відкриття нового приміщення та експозиції Чернігівського історичного музею імені В.В.Тарновського, створенням Чернігівського обласного театру ляльок, а потім і реорганізацією останнього в театр для дітей і молоді з передачею йому нинішнього приміщення по вулиці Родимцева, 4. Великим святом для молоді Чернігова було відкриття у жовтні 1988 р. театру для дітей і молоді з драматичною і ляльковою труппами. Саме на цій посаді він активно сприяв створенню Чернігівської письменницької організації та діяльності таких громадських організацій, як товариство «Знання», товариство охорони пам'ятників історії і культури, будівництву редакційно-видавничого комплексу «Деснянська правда», меморіалу Слави на Болдиних горах тощо.

Згідно з рішенням директивних органів країни у 1985 р. В.М.Половець був направлений на дипломатичну роботу в посольство Афганістану радником з партійного будівництва, звідки через два роки повернувся на свою попередню посаду.

З 1990 р. він працює у Чернігівському державному педагогічному інституті (нині університеті) імені Т.Г.Шевченка на посаді старшого викладача кафедри історії СРСР та УРСР, а потім - доцента кафедри історії слов'ян. У 1993 р. одержав вчене звання доцента. На високому науково-методичному рівні читає лекційні курси з історії слов'ян, готує до захисту докторську дисертацію. У 1997 р. в Інституті історії України АН України захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук на тему: «Кооперативний рух в Лівобережній Україні (1861-1917 рр.)» за спеціальністю 07.00.01 - історія України.

У червні 1997 р. Володимир Михайлович був призначений зав. кафедри українознавства і політології, а в липні 2001 р. рішенням атестаційної колегії Міністерства освіти і науки йому присвоєне вчене звання професора. Він успішно здійснює керівництво аспірантурою, яку закінчили 5 викладачів університету, три з яких - кандидати наук, доценти - працюють на кафедрі, а нині в аспірантурі у нього навчається 3 викладачі університету і 2 здобувачі.

Згідно з чинним переліком про викладання дисциплін В.М.Половець викладає історію України та спецкурси з цього предмета. Він учасник багатьох міжнародних, всукраїнських та регіональних наукових конференцій, виступає опонентом на захистах кандидатських і докторських дисертацій, рецензує монографії і навчальні посібники, автореферати на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук за спеціальністю 07.00.01 - історія України; бере участь у підготовці відгуків провідної установи, якою є Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка, а також є членом спеціалізованої вченої ради по захисту дисертацій.

За ініціатииви Володимира Михайловича на кафедрі діє науково-методичний семінар «Вища школа: проблеми, пошуки, тенденції», який започатковано у 1998-1999 навчальному році.

Загалом йому належить понад 100 наукових і науково-методичних публікацій. Він відтворив чимало призабутих або невідомих сторінок вітчизняної історії, запровадив у науковий обіг низку неопублікованих пам'яток української історіографії. Ним підготовлені монографії: «Кооперативний рух в Лівобережній Україні (1861-1917 рр.)». - 1998.; «Історія кооперації Лівобережної України». - 2002.; «Федір Михайлович Уманець». - 2006. Оpubліковані підручники: «Історія слов'ян». - 2000.; «Українознавство. Курс лекцій». - 2006.; «Історія України. Навчальна програма для гуманітарних і природничих факультетів». - 1999.; «Українознавство. Навчальна програма для гуманітарних і природничих факультетів». - 1999.; «Історія українського козацтва. Спецкурс». - 2003.; «Комплект навчально-методичних матеріалів з історії слов'ян (1901 - 1941 рр.). Для студентів історичного факультету». - 1998 та ін.

Широкий спектр редакційно-видавничої діяльності професора В.М.Половця. Під його редакцією вийшов збірник документів «Черниговщина в період Великої Отечественної війни. 1941-1945 гг.». - К., 1978. Це книга про наш край і наших земляків в роки Другої світової війни, в якій поряд з наказами командування фронтів, бойовими оперативними зведеннями, матеріалами про боротьбу трудящих у фашистському тилу є звіти про діяльність чернігівських партизанських з'єднань та окремих загонів.

У книзі «Сила братства». - К., 1980, яку він редагував, всебічно розкривається дружба і співробітництво трудящих Чернігівської, Брянської і Гомельської областей за період з 1946 по 1977 рр. Відзначаючи внесок трудящих Чернігівщини в соціально-економічне і культурне будівництво, читач може звернутися до таких ювілейних збірників документів, як «Чернігову - 1300 років». - К., 1990; а також «Из истории Новгорода-Северского. К 1000-летию города». - Чернигов, 1989. Це одні з перших документальних публікацій під редакцією В.М.Половця про багатовікову історію обох міст.

Він голова редколегії тому «Истории городов и сёл Украинской ССР. Черниговская область». - К., 1983; член редколегії енциклопедичного довідника «Чернігівщина». - К., 1990. Під його редакцією та упорядкуванням вийшли друком також 8 випусків «Вища школа: проблеми, пошуки, тенденції. Матеріали науково-методичного семінару кафедри українознавства і політології». - Чернігів (1999-2006 рр.). Це доповіді викладачів університету, розглянуті під час роботи постійно діючого семінару, підготовлені на основі вивчення джерел, переважна більшість яких уперше запроваджується до наукового обігу, де автори висвітлюють проблеми освіти. Доповіді сприяють подальшому вдосконаленню форм і змісту роботи кафедри як базової соціогуманітарної структури університету, підготовці навчальних програм, методичних порад і планів семінарських занять та здійсненню продуманої кадрової політики.

Володимир Михайлович користується повагою колег, студентів, громадськості міста та області, його знають у наукових колах країни.

За свою діяльність відзначений державними нагородами: орденами «Дружби народів» (1986) і «Знак пошани» (1976) та 8 медалями.

Досвідчений педагог і науковець, В.М.Половець зустрічає своє 70-річчя в розквіті творчих сил, сповнений нових задумів і насаги. Редакційна рада і редакційна колегія «Сіверянського літопису» зичать йому міцного здоров'я, щастя, нових звершень і вдумливих студентів та аспірантів.

Анна Морозова

ДО 100-РІЧЧЯ С.П. КОРОЛЬОВА

12 січня 2007 р. минуло 100 років з дня народження засновника практичної космонавтики, видатного конструктора ХХ століття, академіка Сергія Павловича Корольова. Ім'я цього видатного творця перших у світі космічних кораблів, як відомо, тісно пов'язане з Ніжином. Батько Сергія Павловича - Павло Якович Корольов - після Могильовської духовної семінарії вступив до Ніжинського історико-філологічного інституту, який успішно закінчив у 1905 році. Тут він познайомився з молододо гімназисткою Марією Миколаївною Москаленко, з якою й одружився. Здобувши освіту, П.Я. Корольов працював учителем у чоловічій гімназії Житомира, де 30 грудня 1906 р. (за старим стилем) у подружжя народився син - Сергій. Через рік батько перевівся до Києва й почав працювати у гімназії, а хлопчика через сімейні сварки відвозять у Ніжин до дідуся з бабусею. Саме завдяки їхнім зусиллям Сергійко оволодів азами грамоти, а пізніше хлопчик займався з вчителькою, яка наймала кімнату в будинку дідуся.

Відтоді, коли маленький Сергійко Корольов жив на вулиці Кушакевича у Ніжині, минуло багато років. Та чи не з дитинства він виніс на все життя любов до неба, коли захоплено спостерігав «круговий політ над публікою», що здійснив 1911 року на Ярмарковій площі відомий на той час пілот С.І. Уточкін. Хто міг тоді знати, що перше враження від ширяючого у вечірньому небі літака виявиться таким яскравим й таким манливим, що Сергій вже ніколи йому не зрадить й пронесе через усе життя: від Ніжина - до Байконура!